



BURO L IN O
LANDSCHAP IN OMGEVING

Ruimtelijke kwaliteit

Landschap
en waarden

Nigtevechtseweg





Inhoudsopgave

01.	Inleiding	5
02.	Opgave	7
03.	Analyse: Cultuurhistorie	9
04.	Analyse Landschap	16
05.	Waardenkaarten	35





Ligging studiegebied aan de Vecht tussen Nederhorst ten Berg en Breukelen.

Plangebied en studiegebied

-  Vreelandseweg
-  Nigtevechtseweg

Aanleiding

Voor u ligt de rapportage Ruimtelijke Kwaliteit, Landschap en waarden Vreelandse weg. Aanleiding voor deze rapportage Ruimtelijke Kwaliteit Nigtevechtseweg is het voornemen enkele Vechtdijken te versterken. Deze twee vechtdijken grenzen direct aan elkaar. Het noordelijke deel van het plangebied is onderwerp van deze studie. Het zuidelijke deel van het plangebied is onderwerp van de rapportage Ruimtelijke kwaliteit, landschap en waarden Vreelandseweg.

Plangebied en studiegebied

Het plangebied ligt aan de Vecht tussen de Brugstraat in Loenen aan de Vecht aan de Zuidkant en de Nigtevechtseweg 31 in Vreeland aan de noordkant. Dit is op nevenstaande kaart afgebeeld als 1 doorgaande Vechtdijk aan de westoever van de Vecht.

Dit plangebied is in twee delen gesplitst voor twee dijkversterkingsprojecten:

- Vreelandseweg in Loenen aan de Vecht
- Nigtevechtseweg in Vreeland.

De scheiding tussen beide tracé's ligt in de omgeving van de provinciale weg N201.

Voor een goed begrip van het landschap wordt uitgegaan van een studiegebied, waarin de dijk goed in haar omgeving ingebed onderzocht kan worden. Dit betekent dat we beide trajecten tegelijk als onderwerp van studie zien. Voor meer detail wordt daarna per deeltraject ingezoomd.

OPGAVE

Doelstelling en opzet van het onderzoek

Doelstelling

Het doel van deze studie is het in beeld brengen van de ruimtelijke kwaliteiten van de Vechtdijken. Het doel is om deze karakteristieken zodanig in beeld te brengen dat de notitie een goede basis vormt voor de eerste afwegingen in het kader van de dijkversterking.

Opgave

De legger van de Vechtdijk ligt grotendeels op de openbare weg, een smalle weg met aan weerszijden op het talud veelal privéterreinen. Over een groot deel van de dijk in het studiegebied is er een opgave ten aanzien van hoogte en/of stabiliteit in het dijkprofiel.

De afmetingen van de dijk zijn beperkt, de dijk heeft een smalle top en een relatief gering hoogteverschil met het achterland. Het hoogteverschil is beperkt tot ca 1,5 meter.

Bij de dijkversterking is er ook een aanzienlijke opgave ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Op het dijktaalud staan op veel plaatsen grote bomen. In de directe nabijheid van de dijk is sprake van een hoge dichtheid aan monumenten, en ook de buitenplaatsen hebben een bijzondere relatie met de Vechtdijk. Op een aantal plaatsen staan grote en/of monumentale bomen.

De opgave is om de ruimtelijke kwaliteiten van de dijk en directe omgeving bij de versterking straks zoveel mogelijk te behouden.

Daarom is een belangrijke doelstelling om allereerst de aanwezige waardevolle elementen en (ruimtelijke) karakteristieken in beeld te krijgen.

Opzet van het onderzoek

Bij de versterking van de Vechtdijken zullen we de dijk als eenheid benaderen binnen ons studiegebied. De eerste stap vanuit de opgave is dan ook om het gebied op hoofdlijnen te beschrijven. Vervol-

gens wordt voor de meer gedetailleerde waarden ingezoomd op landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Het ruimtelijk kwaliteitskader wordt daarom in de eerste hoofdstukken beschreven op hoofdlijnen. Vervolgens wordt voor de waardenkaart ingezoomd op het studiegebied van de te versterken delen van de kade.

Hierbij wordt de gebiedsindeling van het Waterschap gehanteerd. Tenslotte wordt in deze fase ook aandacht besteed aan het beleid van provincie en gemeente voor de eerste aanscherping van het kwaliteitskader.

Leeswijzer

In de rapportage volgt eerst de analyse op de thema's cultuurhistorie en landschap..

Deze analyse wordt per onderwerp eerst op hoofdlijnen uitgewerkt. Vervolgens wordt ingezoomd op het dijkgedeelte Vreelandseweg.

In hoofdstuk 3 wordt de cultuurhistorie van het plangebied verkend, in hoofdstuk 4 wordt specifiek meer op het landschap en de landschappelijke karakteristieken ingezet.

In het laatste hoofdstuk zijn voor het traject de Landschaps-, archeologische en cultuurhistorische waarden op een rij bij elkaar gezet.

ANALYSE



Inleiding

Uitgaande van de Vecht als geheel wordt in dit hoofdstuk kort de geschiedenis op hoofdlijnen beschreven. Vervolgens wordt een beeld gegeven van de belangrijkste waarden en monumenten in kaart.

In een tweede deel wordt meer in detail ingegaan op het studiegebied voor de Vreelandseweg. In dit deel van het hoofdstuk worden de monumenten binnen het plangebied aan weerszijden van de dijk meer in detail weergegeven, en is een lijst van monumenten toegevoegd.

Historie van de Vechtdijken

De Vechtdijk in het Sticht kent een lange historie. De dorpen aan de Vecht zijn gesticht op een brede oeverwal, ontstaan in de periode dat de afvoer van de Rijn nog via de "Vechtroute" stroomde. De oeverwal is steeds bewoond geweest vanaf de IJzertijd. Tot in de Vroege Middeleeuwen lag het land veel hoger dan de Vecht. In deze tijd was de Vecht

een belangrijke handelsroute tussen Utrecht en de Oostzeelanden. In deze periode ontstonden ook de eerste plaatsen aan de Vecht, en werden de eerste akkers en weiden op de Oeverwal aangelegd. Door de ontginningen daalde het maaiveld, er werd een dijk aangelegd op de oeverwal. De oudste ontginningen vonden plaats op de oeverwal, dit zijn de onregelmatig verkavelde ontginningen, op en aan de oeverwal, de vroege veenontginningen die ook "Vechtweiden" worden genoemd. Vanaf de 12e eeuw werd de ontginning systematisch uitgevoerd, en de lager gelegen veengronden verder van de oeverwal af zijn vanaf dat moment ontgonnen.

Op de oeverwal vinden we de oudste dorpen. Loenen is voor het eerst genoemd in 953, in een schenkingsakte. Ten zuiden van het dorp werd een kasteel gebouwd - Kronenburg. Dit kasteel kwam in het einde van de 13e eeuw in handen van de Graaf van Holland. Na bedijking van de Vecht ontstond aan weerszijden de bebouwing van de dorpsstraat, grotendeels in de provincie Utrecht. Later werd een tweede dijk aangelegd. Deze dijk (nu Herenweg en Rijksstraatweg/Molendijk) werd om Kronenburg heen gelegd, en sloot aan de noordzijde aan op de oude dijk bij de Korenmolen de Hoop.

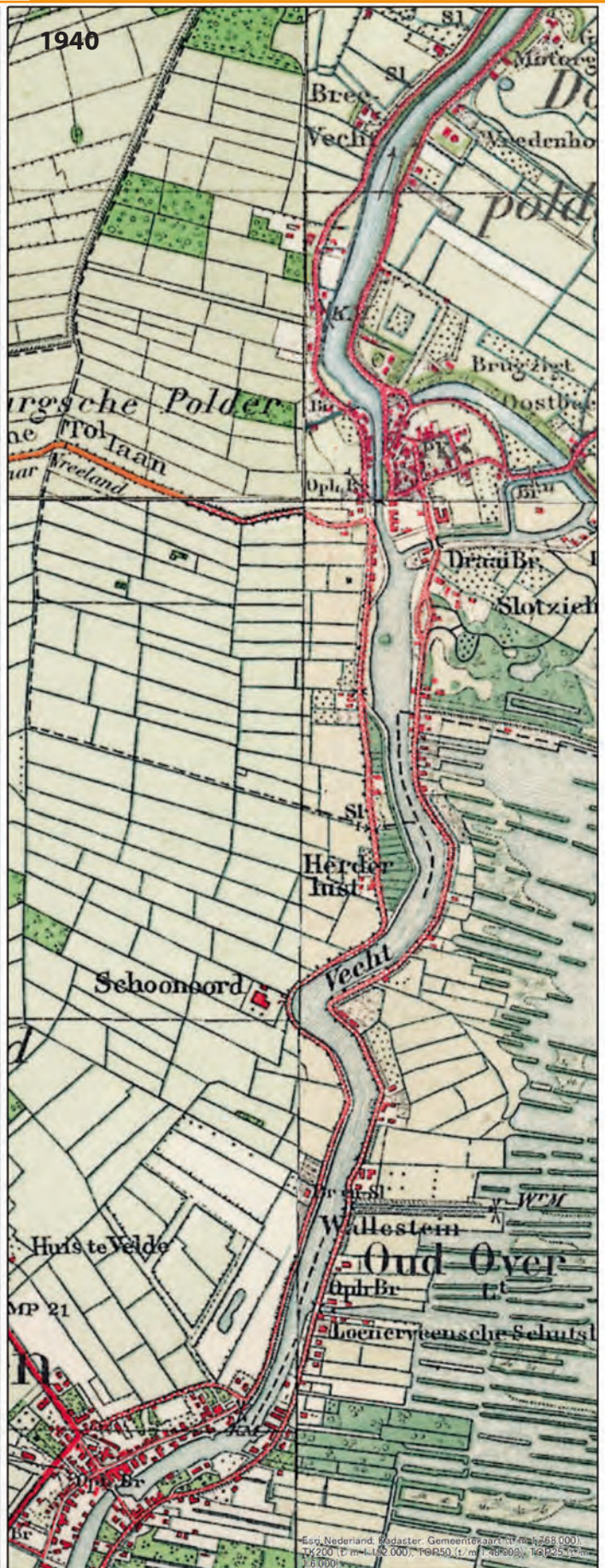
Vreeland is vanaf 1255 ontstaan bij kasteel Vredelant. Het kasteel lag in een scherpe bocht van de Vecht, die in de 15e eeuw werd afgesneden. Dit is de huidige locatie van de Vecht in Vreeland. (Eerder lag in de buurt van het kasteel een buurtschap: Dorsken.) In 1265 kreeg Vreeland stadsrechten, die in 1560 weer werden ontnomen. Tussen de beide Vechtlopen ontwikkelde het stadje zich.

Buitenplaatsen

De Vecht werd aantrekkelijk voor de Amsterdamse kooplieden die in korte tijd rijk geworden waren in de zeventiende eeuw. Zij stichtten vele buitenplaatsen langs de Vecht om recreatieve en gezondheidsredenen. De Vecht was zeer bereikbaar vanuit Amsterdam, en was (met de trekschuit) binnen een paar uur bereikbaar. De buitenplaatsen omvatten niet alleen een woonhuis, maar ook een grote tuin met allerlei bijgebouwen. Buitenplaatsen werden

Monumenten en relictten op hoofdlijnen

-  Dijk
-  Historische dorpskern
-  Rijksbeschermd dorpsgezicht
-  Rijksmonument
-  Gemeentelijk monument
-  Waardevolle bebouwing
-  Buitenplaats: rijksmonumentaal
-  Parken en tuinen bij buitenplaats
-  Verdwenen buitenplaats
-  Molen (met biotoop)
-  Oeverwal
-  Kerkenpad
-  Cultuurhistorisch waardevolle waterloop





vooral gesticht waar de oeverwal het breedst was. Ten noorden van Vreeland werd de oeverwal te smal voor de stichting van een grote buitenplaats.

Loenen werd aan de Noord-, Oost- en Zuidzijde omgeven door buitenplaatsen. De grootste buitenplaatsen binnen het studiegebied, Wallesteyn en Huis te Loenen, zijn al voor 1850 verdwenen. Op de locatie van beide buitenplaatsen ligt een nieuwe woonwijk.

In de dorpsbebouwing vinden we nog enkele buitenplaatsen en herenhuizen binnen het studiegebied: Leeuw en dijk, Vrederust, Welgelegen en Beek en Hoff. Deze buitenplaatsen zijn veelal voorzien van een overtuin, die grenst aan de Vecht.

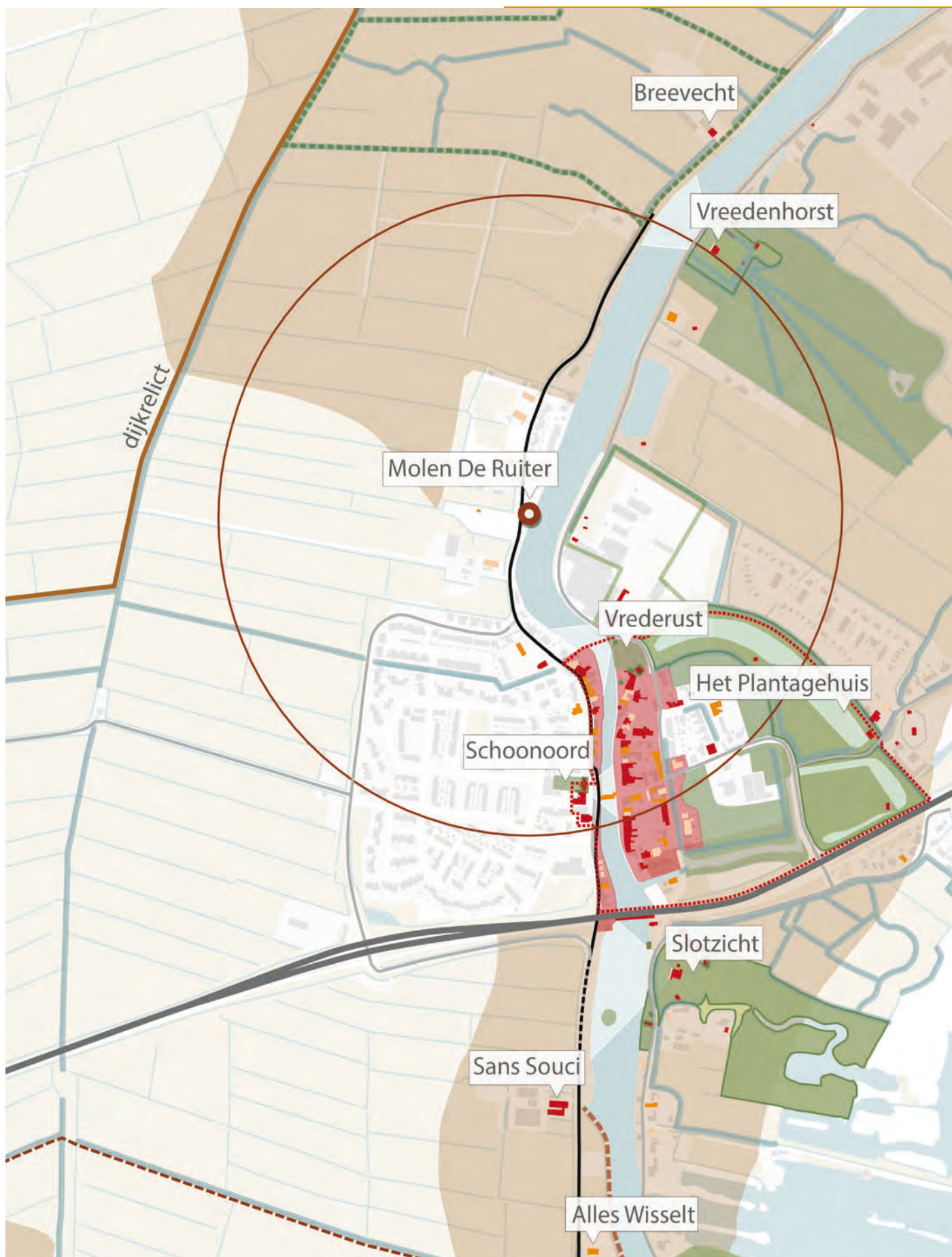
In Vreeland ontstond vanaf de zeventiende eeuw bebouwing aan de westzijde van de nieuwe Vechtloop. De voormalige herberg (nu nummer 3 aan Duinkerken) is daar het belangrijkste relict van. In dezelfde tijd ontstonden ook hier enkele buitenplaatsen. Binnen het studiegebied zijn dit de relictten van buitenplaats Schoonoord.

Recente historie

De meer recente historie is hier afgebeeld op een serie historische kaarten. Wat opvalt op de kaartenserie, is dat de ligging van de dijk aan de Vecht nauwelijks is veranderd. Hetzelfde geldt voor de verkaveling van de Vechtweiden aan de Vreelandseweg. Ten noorden van Vreeland is binnen het studiegebied het slotenpatroon in een deel van het studiegebied iets minder dicht geworden. Nabij de dijk is er echter relatief weinig veranderd.

Bronvermeldingen:

- SB4 in opdracht van de Gemeente Stichtse Vecht, 2016, Levend land, toelichting cultuurhistorische waardenkaart
- <https://www.vensteropdevecht.nl/historie/122.html>
- Gegevens gemeente Stichtse Vecht: punten, lijnen en vlakken van de cultuurhistorische waardenkaart
- <https://vreeland.info/vreeland-historisch/#:~:text=Vreeland%20is%20vanaf%201255%20ontstaan,maar%20waarschijnlijk%20in%20de%20Dorssewaardpolder.>
- RCE: rijksmonumenten en beschermde dorpsgezichten
- Topografische kaarten van het Kadaster (via ESRI)



Cultuurhistorie Nigtevechtseweg

Relicten van de historie aan de Nigtevechtseweg

Relicten van deze historie zijn in het landschap overal zichtbaar. De historische dorpskern met een hoge dichtheid aan monumenten is het meest opvallend. In en bij de dorpskern zijn er bovendien buitenplaatsen en andere bijzondere groene elementen aanwezig.

De dorpskern van Vreeland is dan ook een rijksbeschermd dorpsgezicht.

Onderdeel van de kern zijn vele buitenplaatsen: in het studiegebied de bestaande buitenplaats Schoonoord en aan de overzijde van de Vecht Slotzicht, Vrederust en Vreedenhorst. Er is een zichtlijn naar de Nigtevechtseweg over de Vecht heen vanaf Slotzicht, Vreedenhorst en Vrederust.

Achter Vrederust ligt nog het grote groene gebied van buitenplaats Het Plantagehuis. Het Plantagehuis

Monumenten en relict Vreelandseweg

-  Historische dorpskern
-  Rijksbeschermd dorpsgezicht
-  Rijksmonumenten (incl buitenplaatsen)
-  Gemeentelijke monumenten
-  Waardevolle gebouwen
-  Buitenpl. rijksmonumentaal
-  Buitenplaats
-  Zicht op en over de Vecht van buitenplaats
-  Verdwenen buitenplaatsen
-  Molen en molenbiotoop
-  Oeverwal
-  Kerkenpad
-  Water lopen
-  Usvogelpad
-  Dijk Nigtevechtseweg, indijk (dijkrelict)

ligt ten oosten van de Vechtarm. Deze buitenplaats met tuinen is niet zichtbaar vanaf de dijk.

Een deel van de buitenplaatsen is verdwenen, deze buitenplaatsen zijn als "buitenplaatsbiotoop" op de kaart herkenbaar. Deze zijn apart op kaart weergegeven. Zichtbaar hiervan zijn de gebouwen van de bedrijfsfunctie van de voormalige buitenplaats Brugzicht (ten noorden van Vrederust).

Voormalige buitenplaats Breevecht raakt net aan het plangebied. Hier herinneren alleen nog twee oude kastanjabomen en toegangshekken aan de Buitenplaats.

Een van de rijksmonumenten is korenmolen De Ruiter met bijbehorend molenbiotoop. Molen de Ruiter dateert van 1910, en is gebouwd nadat haar voorganger - een grondzeiler - was afgebrand. In het centrum zijn de meest opvallende rijksmonumenten Buitenplaats Schoonoord op Duinkerken 11, en de voormalige herberg op Duinkerken 3. Tussen beide gebouwen in staan enkele 18e eeuwse rijksmonumentale woningen.

Aan de Boterweg staan vier rijksmonumenten:

- Een 19e eeuwse woning op nr. 16
- Een 18e eeuwse woning op nr. 38 (met nr. 40)
- Een 19e eeuwse woning op nr. 42

Tenslotte staat er nog een kerkje op Nigtevechtseweg nr 1, zaalkerk "Samen op weg".

Op de kaart staan ook de gemeentelijke monumenten en waardevolle bebouwing.

Landschappelijke historische relict zijn:

- De Vechtdijk binnen het gehele tracé dat in studie is.
- Het verkavelings- en waterlopenpatroon is in zijn geheel als waardevol aangegeven op de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente. Ook de waterloop ten zuiden van het kerkje Nigtevechtseweg is als waardevol aangemerkt.
- Op afstand is ook het dijkrelict van de indijk achter de verkaveling vanaf de Nigtevechtseweg waardevol, met bijbehorende waterlopen.

Rijksmonument	monumentnr	Adres	Periode of Aantekening
Voormalige herberg / rechthuis	26126	Duinkerken 3	Lijstgevel mogelijk 18 ^e eeuw, verder in historische trant verbouwd en aangepast
Dwarshuis	26127	Duinkerken 5	18 ^e eeuw
Woonhuis	26128	Duinkerken 7	18 ^e eeuw
Woonhuis	26129	Duinkerken 9	18 ^e eeuw
Buitenplaats Schoonoord	26130	Duinkerken 11	18 ^e / 19 ^e eeuw, met koetshuis
Woonhuis	26124	Boterweg 38	18 ^e eeuw
Woonhuis	26125	Boterweg 42	18 ^e eeuw.
Kerk	520402	Nigtevechtseweg 1	Herbouwd in 1906 na een brand, Zaalkerk "Samen op weg"
Molen De Ruiter	26151	Nigtevechtseweg 24	1735 / herbouwd 1910
Brug over de Vecht	520346	Provinciale weg	1939, architect Dudok, brugcomplex met brug, bedieningshuisje en brugwachterswoning (oostelijke oever)

Gemeentelijk monument	Jaar (BAG)	Periode of Aantekening
Duinkerken 8-10	1906	Halfvrijstaand, voorstel gemeentelijk monument
Ophaalbrug Duinkerken	19 ^e eeuw	Ophaalbrug met brugwachterswoning Tierelantijn, voorstel gemeentelijk monument
Boterweg 4	1750	Woonhuis de Zwaan, voorstel gemeentelijk monument
Boterweg 6	19 ^e eeuw	Bijgebouw 't Zwaantje, voorstel gemeentelijk monument
Boterweg 8	19 ^e eeuw	Woonhuis, voorstel gemeentelijk monument
Boterweg 1-3	1909	Dwarshuisboerderij Ora en Labora, voorstel gemeentelijk monument
Boterweg 24-32	19 ^e eeuw	Woonblok, voorstel gemeentelijk monument
Boterweg 34	19 ^e eeuw	arbeiderswoning, voorstel gemeentelijk monument
Nigtevechtseweg 7	1875	Dwarshuis Flora et Pomona, voorstel gemeentelijk monument
Nigtevechtseweg 11	19 ^e eeuw	Grafkelden, voorstel gemeentelijk monument
Nigtevechtseweg 15	19 ^e eeuw	Woonhuis, voorstel gemeentelijk monument

Waardevolle bebouwing	Jaar (BAG)	Periode of Aantekening
Duinkerken 14-18	1951	Wederopbouw woningblok
Boterweg 22	19 ^e eeuw	woonhuis
Boterweg 44-46	1905	Dubbel woonhuis
Nigtevechtseweg 9	1880	langhuisboerderij
Nigtevechtseweg 17-23	1854	De Pannekeet, arbeiderswoningen
Nigtevechtseweg 25 - 29	1854	De goede verwachting, arbeiderswoningen
Nigtevechtseweg 33	1880	Langhuisboerderij Buitenplaats Breevecht

Cultuurhistorie Nigtevechtseweg

Overzichten met monumenten

Op de overzichten op de volgende bladzijde staan de elementen vermeld die op de cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente vermeld zijn en die direct aan het dijktracé tussen de Brugstraat en de provinciale weg liggen. Het gaat vooral om de gebouwen en buitenplaatsen.

Ook zijn alle rijksmonumenten opgenomen.

Op de kaarten zijn de nog niet vastgestelde gemeentelijke en rijksmonumenten vermeld als gemeentelijk of rijksmonument. Op de lijsten is vermeld wat nog niet vastgesteld is.

De landschappelijke relictten zijn niet in de lijsten vermeld, maar wel op de kaart opgenomen.



Ophaalbrug met brugwachterswoning Vreeland

ANALYSE

Inleiding

In het landschap van de Vechtdijk valt vooral de grote afwisseling op: afwisseling in landschap, afwisseling in zichten en uitzichten, en de afwisseling op lager schaalniveau in bebouwing, beplanting en tuinen en parken.

Bij de analyse van het landschap worden eerst de hoofdlijnen beschreven aan de hand van thema's als landschapstypen, massa en ruimte, de dijk in het landschap.

Per studiegebied wordt daarna meer ingezoomd op de relatie van de dijk met haar directe omgeving in haar facetten.

Landschapstypen

Het landschap van de Vechtdijken is zeer gevarieerd. Het landschap wordt gekenmerkt door oeverwallen met een hoge dichtheid aan bebouwing, buitenplaatsen en beplanting aan de Vecht, en een open achterland. Op sommige plaatsen grenst de dijk direct aan de Vechtweiden, met als resultaat vergezichten tot aan het Amsterdam Rijnkanaal vanaf de dijk.

De onderscheiden landschapstypen binnen het studiegebied zijn:

- Oeverwal met oude dorpskernen en overgangszone
- Bebouwde kom
- Vroege veenontginningen

De veenplassen reiken niet tot in het plangebied.

Landschapstypen

-  Oeverwal met overgangszone
-  Historische dorpskernen
-  Bebouwde kom
-  Vroege veenontginningen
-  Veenplassen
-  Dijktracé





Historische boerderij op de oeverwal

Oeverwal (met overgangszone)

De oeverwal vormt een smalle zone langs de Vecht, waar in het verleden (tot 1122) het meeste sediment is afgezet. Tussen Vecht en Angstel lag nog een oude verlande rivierloop, ook hier is een oeverwal gevormd, die bij Loenen aftakt van de oeverwal langs de Vecht.

Oeverwallen liggen relatief hoog, de akkers op de oeverwal kennen een onregelmatig blok-verkavelingspatroon. De oeverwallen zijn herkenbaar als ontginningsbasis, hier liggen alle oudere boerderijen (van vòòr 1850).

Op de oeverwallen is het landschap relatief dicht, ze zijn relatief dicht bebouwd en beplant met parkbossen, bebouwing en boomgaarden.



Historische kern Vreeland

Historische dorpskernen

De oude dorpskernen liggen op de oeverwallen aan de Vecht. Hier was al vroeg handel en scheepvaart. In Loenen ligt de hoofdstraat op de Vechtdijk, met aan weerszijden bebouwing.

De historische kern van Loenen is zeer dicht bebouwd, de Dorpsstraat is smal met aan weerszijden aaneensluitende bebouwing. Plaatselijk hebben enkele buitenplaatsen wat meer groene ruimte eromheen. Voor de sfeer is het bijzonder dat er plaatselijk zicht is op de Vecht. Vooral de zichtlijnen over de overtuinen bij de buitenplaatsen zijn bijzonder.



Historische kern Loenen

De historische kern van Vreeland ligt aan de overzijde van de Vecht. Aan de Vechtdijk in het studiegebied staat een rij historische huizen, vrijwel allemaal aan Duinkerken en aan de Boterstraat. Bij de brug en bij de school is het geheel opener en voorzien van groen, zonder onderbegroeiing. Hier is ruim zicht op de Vecht vanaf de dijk. Op de Boterweg is het zicht op de Vecht afwezig.



Links het nieuwbouwwijkje (Vechtoever), rechts de lager gelegen oudere uitbreiding



Open veenontginningen, met uitzicht op het Amsterdam - Rijnkanaal

Landschap

Bebouwde kom

Bij de historische dorpskernen is uitgebouwd. Een deel van de nieuwere wijken ligt tot in de voormalige vroege veenontginningen.

In Loenen ligt aan de dijk een rij vrijstaande woningen met ten westen ervan een nieuwbouwuurt. Deze nieuwe woonwijk is gesticht op de plek van twee voormalige landgoederen.

De huizen aan de Vreelandseweg hebben vaak overtuinen, die overwegend dicht begroeid zijn. Hierdoor is er geen of weinig zicht op de Vecht in de bebouwde kom.

In Vreeland ligt achter de smalle strook dijkbebouwing een grote nieuwbouwwijk. Ten noorden van het historische centrum, aan de Nigtevechtseweg, liggen eveneens nieuwe woonwijken en groepen nieuwe bebouwing. De woonwijken zijn dicht bebouwd en begroeid. Er is weinig zicht op de rivier. Een klein nieuwbouwwijkje (Vechtoever) is zeer dicht bebouwd, er is vanaf de openbare ruimte geen zicht op de omgeving. Het geheel is zeer stenig.

Vroege veenontginningen

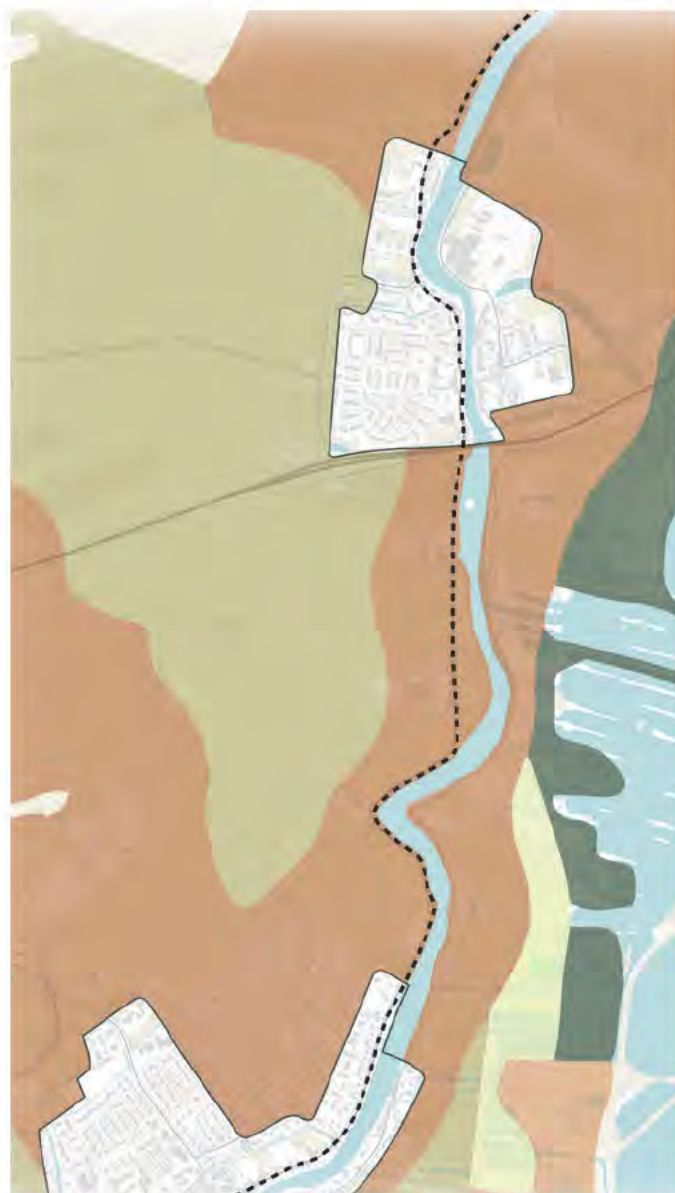
Op de oeverwal, en de overgang van de oeverwal naar lager gelegen gebied liggen de vroegste ontginningen. Deze zijn herkenbaar door hun blokverkeveling, en de grote vaak vierkante kavels met een onregelmatig patroon.

Deze ontginningen hadden de oeverwal / dijk als ontginningsbasis.

Het landschap van de vroege veenontginningen is zeer open. De boerderijen liggen aan de dijk, de ruimtelijke begrenzing wordt gevormd door de beplanting langs het Amsterdam-Rijnkanaal.

Bronvermeldingen:

- SB4 in opdracht van de Gemeente Stichtse Vecht, 2016, Levend land, toelichting cultuurhistorische waardenkaart
- <https://www.vensteropdevecht.nl/historie/122.html>
- Gegevens gemeente StichtseVecht: punten, lijnen en vlakken van de cultuurhistorische waardenkaart
- <https://vreeland.info/vreeland-historisch/#:~:text=Vreeland%20is%20vanaf%201255%20ontstaan,maar%20waarschijnlijk%20in%20de%20Dorssewaardpolder.>
- RCE: rijksmonumenten en beschermde dorpsgezichten
- BRO Geomorfologische kaart 2022



Geomorfologie

- Stroomrug (oeverwal)
- Ontgonnen veenvlakte met petgaten
- Ontgonnen veenvlakte
- Rivierkomvlakte
- Opgespoten terrein
- Kernen
- Dijktracé



Landschap



Zicht op de open ruimte vanaf de Vechtdijk (Nigtevechtseweg, richting Amsterdam-Rijnkanaal)

Massa en Ruimte

Op de Massa en Ruimtekaart is de oeverwal duidelijk herkenbaar: op de oeverwal liggen de dorpen, de verspreid staande boerderijen en een groot deel van de nieuwbouwwijken.

In Loenen en Vreeland

Het landschap is dicht, en het uitzicht is beperkt. Er is een grote dichtheid van bebouwing en beplanting in de dorpen op de oeverwal met hier en daar zicht op de Vecht en de overkant.

Binnen Loenen en Vreeland zijn de belangrijkste oriëntatiepunten de kerk en de molen, herkenbaar binnen de kern, en ook van veraf.

Op lokaal schaalniveau zijn er zichten op de overkant bij enkele barokke overtuinen in Loenen, en bij de brug in het centrum van Vreeland. Ook de brug van de N201 bij Vreeland fungeert als een oriëntatiepunt: een herkenbaar punt dat van veraf zichtbaar is.

Gebied tussen Loenen en Vreeland

In het gebied tussen beide dorpen is de dichtheid van beplanting en bebouwing relatief hoog aan de dijk, op de oeverwal. Er liggen een aantal boerderijen, tussen de boerderijen door zijn er open zones met zicht op het open gebied van de vroege veenontginningen (Vechtweiden). Op de achtergrond van dit open gebied staat de bomenrij langs het Amsterdam Rijnkanaal in beeld, met de aan het kanaal liggende recentere bebouwing.

Aan de dijk staat ook beplanting, maar deze is transparant: onder de bomen door is er zicht op het achterliggende gebied.

Gebied ten noorden van Vreeland

In het gebied ten noorden van Vreeland is er ruim zicht op de open ruimte van de vroege ontginningen. Aan de dijk staat geen beplanting.

Ruimte en Massa

-  Bebouwing en beplanting: geen doorzicht
-  Transparante bomenrij
-  Open ruimte
-  Zichtlijnen
-  Oriëntatie: kerk(toren), molen, brug



Zicht op de molen vanaf de Vecht (noordkant plangebied)



1



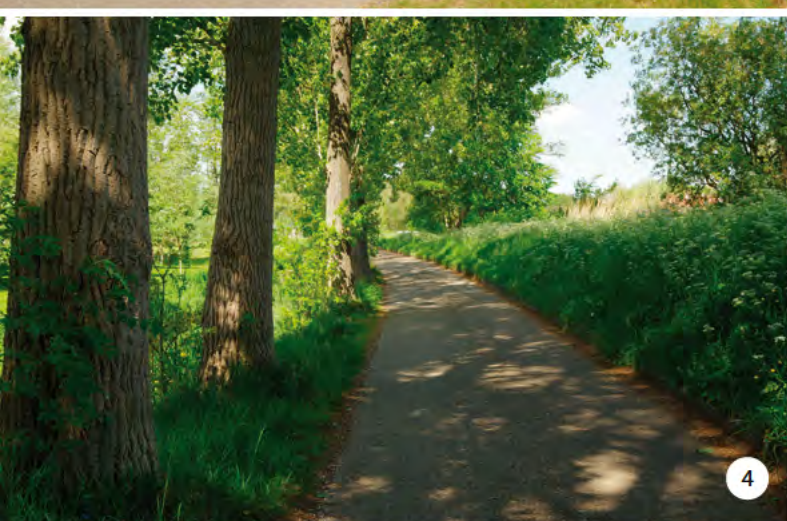
2



3



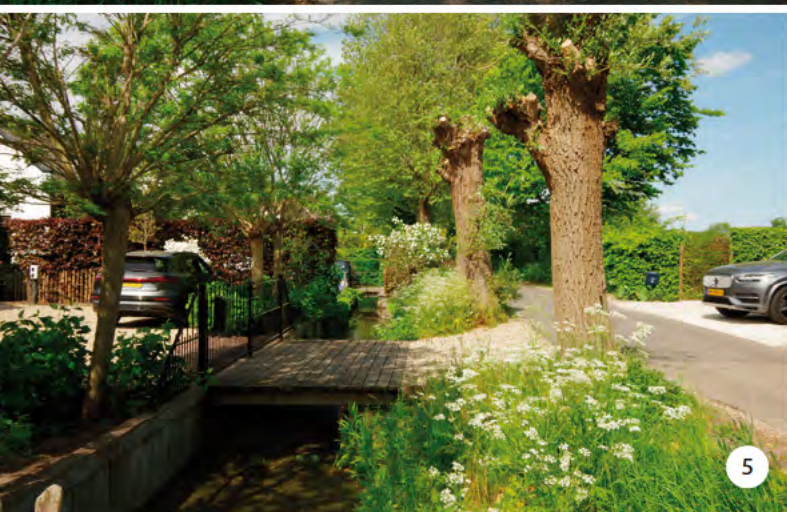
3



4



6



5



5

Dijk en ruimte

Het wisselende zicht vanaf de dijk wordt hiernaast in principes afgebeeld. Het zicht is zeer variabel. De principes zijn genummerd. Een foto van de voorbeelden staat op de nevenstaande bladzijde.

- | | | | |
|----------|--|--|----------|
| 1 | <p>Zeer open, met uitzicht naar beide zijden, zoals bijvoorbeeld ten noorden van Vreeland, of bij de "Glashut" tussen Vreeland en Loenen.</p> |  | 1 |
| 2 | <p>Aan de Vecht zeer dicht: bijvoorbeeld bij het IJsvogelpad.</p> |  | 2 |
| 3 | <p>Open, met zicht op de Vecht en zicht onder de beplanting door, zoals bijvoorbeeld bij de moestuinen ten zuiden van de brug over de N201.</p> |  | 3 |
| 4 | <p>Aan de Vechtzijde dicht (bebouwing, beplanting en soms een tuimeldijk), met aan de landzijde een transparante bomenrij: bijvoorbeeld direct ten noorden van Loenen.</p> |  | 4 |
| 5 | <p>Op de oeverwal dicht, maar met uitzicht over de Vecht, bijvoorbeeld bij enkele boerderijen, en bij sommige overtuinen in Loenen, in het centrum van Vreeland.</p> |  | 5 |
| 6 | <p>Aan beide zijden zeer dicht door bebouwing en tuinen, bijvoorbeeld in een groot deel van beide dorpskernen.</p> |  | 6 |

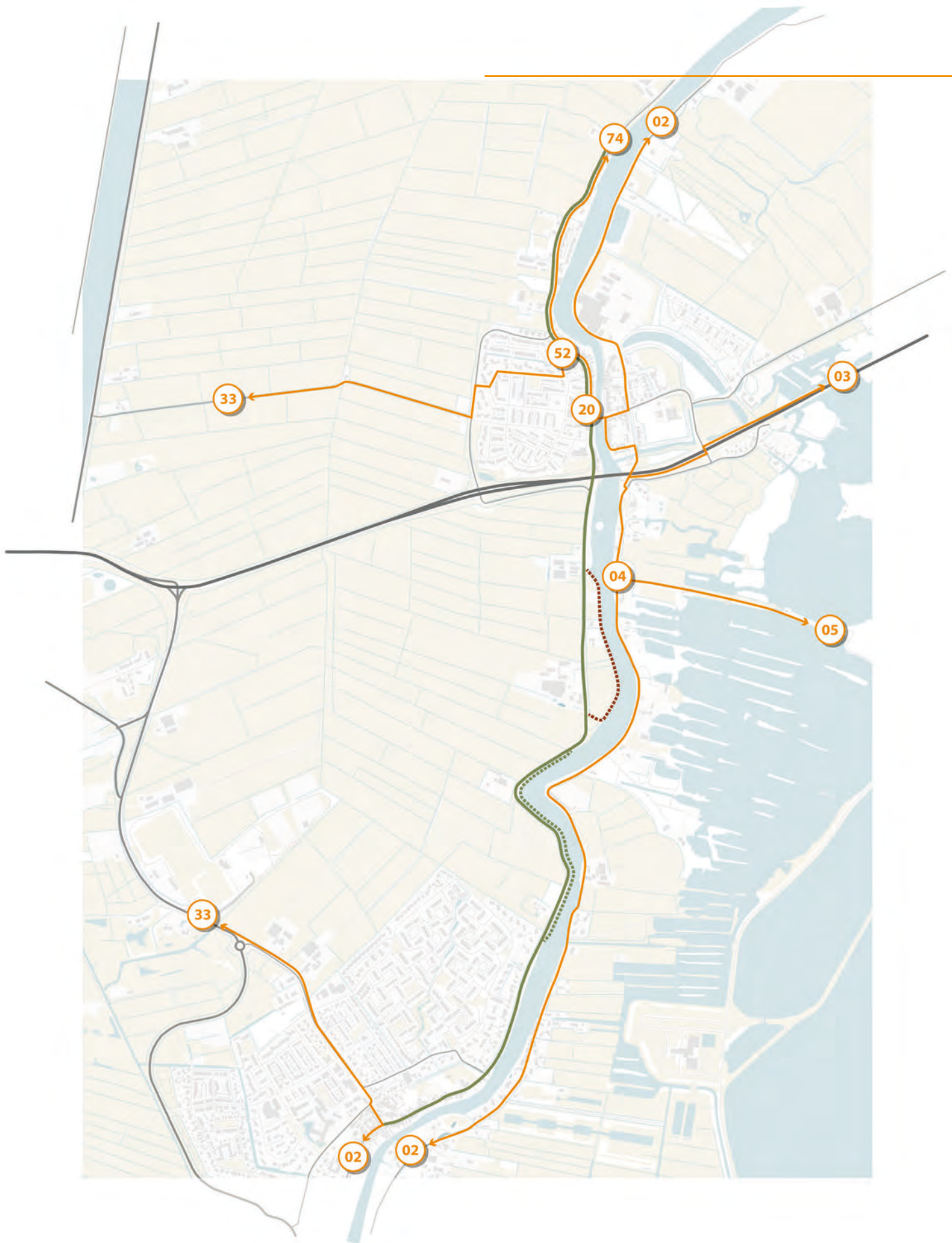
Ruimte en Massa: schematisch



Bebouwing en beplanting: geen doorzicht



Bomenrij, transparant



Landschap en gebruik

Gebruik

Aan weerszijden van de Vecht staan veelal grondgebonden privéwoningen, met een ruime groene tuin. Ook de woonboten aan de Vecht zijn voorzien van een tuin. Er staat verder in Loenen een kerk en een molen, en in Vreeland een school en een hotel-restaurant in het centrum aan de dijk. Er is weinig openbare ruimte aan de dijk.

Het landschap is zeer aantrekkelijk, maar het aantal bruikbare wandel- en fietspaden is beperkt. Hierdoor wordt de dijk frequent als wandel-, fiets- en joggingroute gebruikt.

Het aantal rustplekken aan de dijk is beperkt. Vlakbij de brug over de N201 ligt een rustplek - deze is zeer onaantrekkelijk, afgesloten van de Vecht en van de aangrenzende dijk. Elders zijn er enkele (semi-) openbare plekken die veel aantrekkelijker zijn.

Naast de Vreelandseweg liggen nog enkele informele routes:

- Over de tuimeldijk, waar deze relatief hoog is.
- Een smal pad in het verlengde van het IJsvogelpad, tot aan de enige vislocatie in gebruik.

Op enkele plekken zijn er kansen voor nieuwe verbindingen direct aan de dijk:

- Het historische kerkenpad, dat nu niet bruikbaar is, zou een doorsteek kunnen zijn richting Amsterdam-Rijnkanaal.
- In de omgeving van het IJsvogelpad is een wandelroute mogelijk, met eventueel een doorsteek om de woonboten te ontzien.



Onaantrekkelijke pauzeplek bij brug over N201



Semi-openbare pauzeplek (Vreeland)



Vechtdijk als wandelroute



Vissen aan de Vecht (zuidelijk van IJsvogelpad)

Recreatieve routes

-  Fietsknooppunt
-  Fietsroute
-  Onofficiële wandelroute
-  Pad op tuimeldijk
-  Pad langs de Vecht bij IJsvogelpad

Dijk in het landschap

Kenmerken van de dijk

De Vechtdijk - Nigtevechtseweg - varieert behoorlijk in vormgeving en inrichting.

Vaste elementen van het dijkprofiel die steeds terugkomen zijn de smalle kruin en de ligging op de historische locatie.

Wisselende elementen zijn de inrichting van het binnentalud, de aanwezigheid van een tuimeldijk en het gebruik van het voorland.

De inrichting van teensloot, binnentalud, tuimeldijk en voorland weerspiegelt steeds de door de gebruiker gewenste functionaliteit. Deze functionaliteit sluit aan op die in de directe omgeving van de

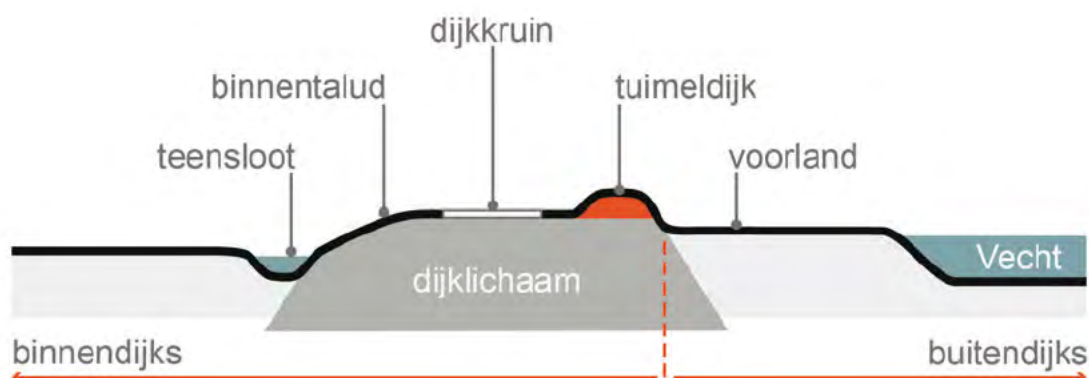
dijk.

De teensloot is aanwezig in de kern aan Duinkerken, en aan de Boterstraat. Ook aan de Nigtevechtseweg is deze aanwezig, met een enkele uitzondering (bij de begraafplaats, kerkje en omgeving).

Het binnentalud is in het buitengebied soms voorzien van een bomenrij. In de kernen en bij boerenerven is het binnentalud vaak ook het onderdeel van een tuin, een parkeerplaats of gewoon afwezig.

De tuimeldijk is over een groot deel van het tracé in kern en buitengebied aanwezig op de Nigtevechtseweg.

Door de afwisseling in functionaliteit en vormgeving van deze elementen varieert ook steeds de sfeer van de dijk. Dit is uitgewerkt vanaf bladzijde 28-29.



Landschap Nigtevechtseweg

Dijk en herkenbaarheid

De Vechtdijken in het studiegebied zijn vaak niet zo herkenbaar. Het hoogteverschil is op de meeste plaatsen beperkt, en de relatie met de Vecht is vaak in het geheel niet duidelijk. De herkenbaarheid van de dijk varieert echter vooral door de wisselende omgang met het dijktaalud en voorland.

In Vreeland is de Vechtdijk aan de Boterstraat en bij het wijkje Vechtoever het minst herkenbaar: Er is een dichte (historische) bebouwing en beplanting, met weinig zicht naar twee zijden en de afwezigheid van een groot deel van de taluds zorgt voor een vermomming van de dijk tot historische straat.

In het buitengebied is de dijk vaak herkenbaarder, vooral waar sprake is van een zichtbaar hoogteverschil, een duidelijke teensloot, en soms ook zicht op de Vecht.

Tuimeldijken

Op veel plaatsen is in het verleden de dijk verhoogd op een praktische manier door aanleg van een tuimeldijk aan de Vechtzijde van de dijk. Deze tuimeldijk is over grote delen van het tracé in Vreeland herkenbaar, van het dorpscentrum tot op de Nigtevechtseweg.

Op de tuimeldijk is de inrichting meestal die van een gazon, waardoor deze binnen de kern een eigen vorm en identiteit heeft. Op enkele plaatsen ligt een rustpunt op de tuimeldijk.

De tuimeldijk is in voorzien van verschillende toegangen tot erven, waaronder ook enkele coupures, hellingen en trappen.



Onherkenbare dijk, dichte beplanting



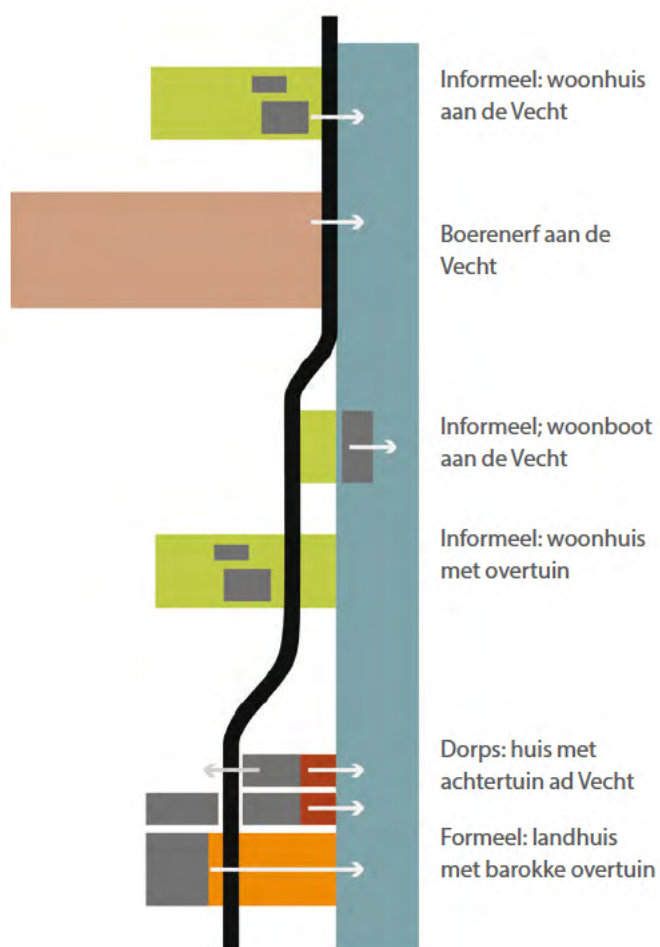
Dijk herkenbaar, links de Vecht, rechts een talud



Tuimeldijk in het dorp: met officiële coupure



Tuimeldijk met onofficiële coupure



Dijk in landschap

- Formeel
- Dorps
- Informeel
- Boerenerf
- Vechtweide (wit hierboven, links grijsgroen)

Landschap Nigtevechtseweg

Dijk en aanliggend landschap

De dijk ligt op de oeverwal langs de Vecht. Daardoor is er juist in de omgeving van de dijk sprake van een grote dichtheid, en een grote afwisseling in zicht, uitzicht en karakter van het profiel. Het karakter en de sfeer van de dijk worden in hoge mate bepaald door de ligging in het landschap.

Er is onderscheid gemaakt in de volgende sferen:

- Formele dijk
- Informele dijk
- Dorpse dijk
- Boerenerf - dijk
- Vechtweide - dijk

Formele dijk

De formele dijk in de kern van Vreeland ligt rondom de ophaalbrug over de Vecht.

Tegenover de buitenplaats ligt een open groen veld aan de Vecht.

Waardevolle karakteristieken zijn het historische beeld van de dijk en bebouwing, en het zicht op de Vecht in het hart van het dorp.

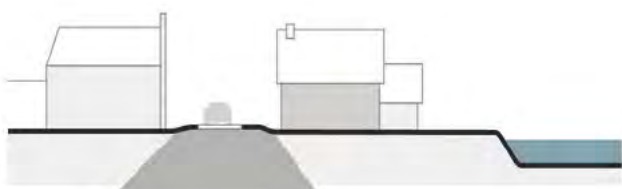


Dorpsdijk

De dorpsdijk wordt gekenmerkt door een dichte bebouwing aan de Vechtzijde, of aan beide zijden. De bebouwing grenst met de achtertuin aan de Vecht.

Waardevolle karakteristieken in het dorpscentrum zijn de historische sfeer, met bijbehorend smal wegprofiel, eenvoudige detaillering, en stenig karakter aan de Vechtzijde.

Aan de nieuwbouwzijde is de bebouwing wisselend van ouderdom en van karakter.





Landschap Nigtevechtseweg

Informele dijk

De informele dijk heeft een variabele losse bebouwing, met voortuinen.

Waardevolle karakteristieken van de dijk zijn de bescheiden vormgeving van bestrating en bermen met de aanwezigheid van een teensloot, met talud tot aan de dijk. Andere karakteristieken zijn de groene vriendelijke sfeer en de afwisseling in bebouwing en beplanting.



Boerenerf-dijk

De boerenerfdijk is plaatselijk vaak iets vernauwd, of juist voorzien van een brede oprit. De boerenerven zijn over het algemeen voorzien van behoorlijk wat beplanting en bebouwing. De beplanting grenst direct aan de dijk. De teensloot is soms plaatselijk afwezig.

Waardevolle karakteristieken zijn de relatieve beslotenheid van het erf - als tegenhanger van de open vechtweiden. Op en tegenover vele boerenerven staan monumentale en/of grote bomen.



Vechtweide-dijk

De Vechtweide-dijk ligt in het open landschap, met doorgaans minimaal aan één zijde uitzicht. Doorgaans is er zicht naar beide zijden.

Waardevolle karakteristieken zijn de combinatie van uitzicht over de open vroege veenontginningen, en over de Vecht. De teensloot is van cultuurhistorische waarde. Plaatselijk staan (knot)bomen in het talud van de dijk.





Landschap Nichtevechtseweg: bomen

Bomen aan de dijk

De grote variatie in dijk en inbedding in het landschap komt ook in het bomenbestand aan de dijk tot uitdrukking. Een groot deel van de dijk grenst aan privétuinen. Dit heeft een grote invloed op de beleving van de dijk. Op kaart zijn de bomen op hoofdlijn weergegeven. Concentraties van monumentale bomen zijn er vooral in het dorpscentrum van Vreeland, ten oosten van de Vecht. Binnen het plangebied staan enkele monumentale bomen op de Vechoever. Ook staan er enkele monumentale bomen in tuinen, in een plantsoen (Floraweg), en aan de dijk.

Tuinen

Op de kaart zijn de privétuinen aan de dijk in kleur aangegeven. De privétuinen zijn vaak heel besloten, met een hoge dichtheid aan hagen, heesters en bomen in diverse formaten.

Aan de dijk (Nichtevechtseweg)

Direct aan de dijk staan heel wat bomen in berm en dijktalud. Er staan bijvoorbeeld berken ten noorden van Vreeland, Knotwilgen op de tuimeldijk bij nr 66 etc. In Vreeland staan de haagbeuken en Amberbomen van de begraafplaats dicht een de dijk. Hierdoor heeft de weg een zeer besloten karakter. Verder naar het zuiden staan prachtige rode beuken aan de rand van een privétuin (nr 7).

Aan de dijk in het dorpscentrum

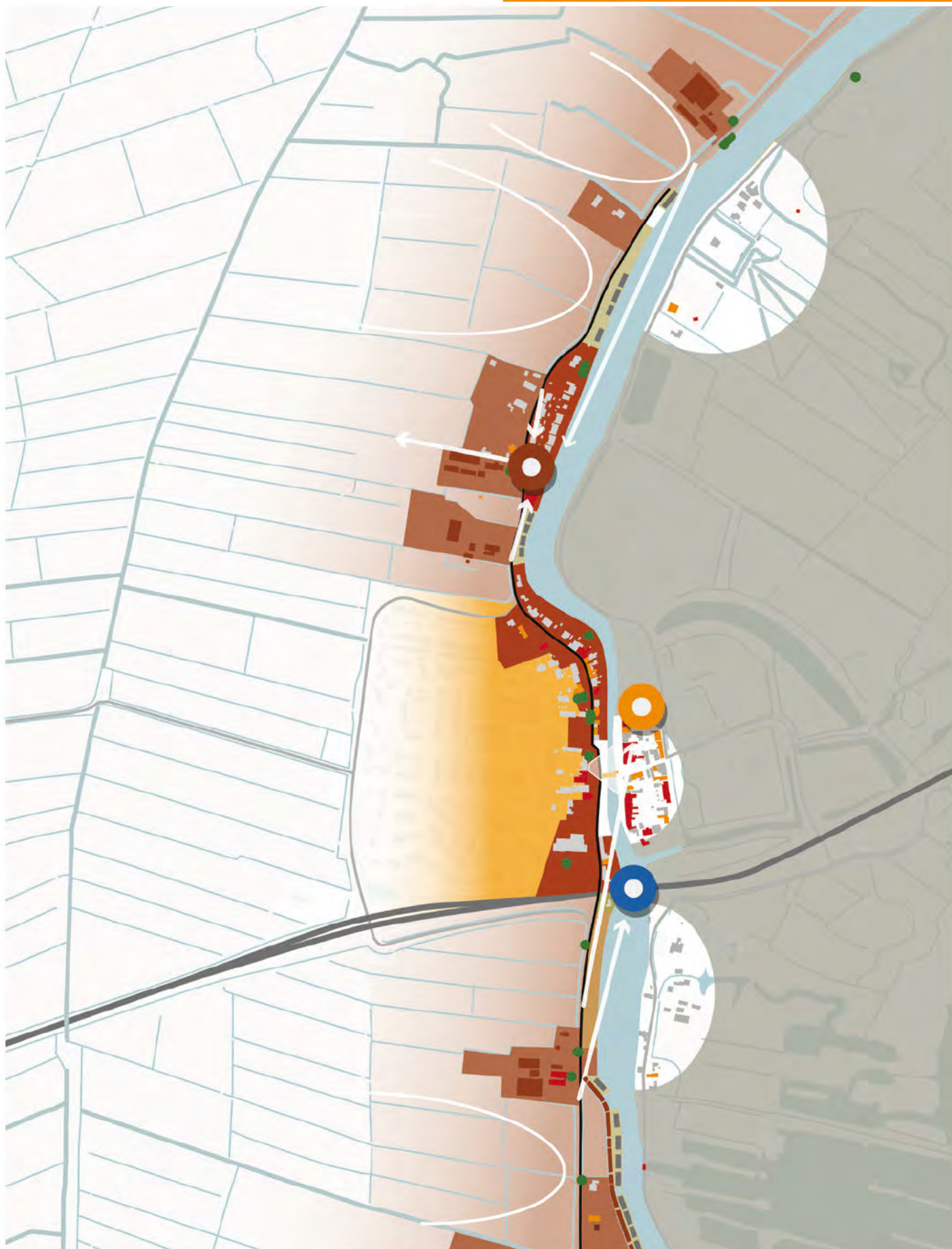
In Vreeland staan verspreid een aantal monumentale bomen. Aan de Boterdijk staan knotwilgen en fraaie rode beuken naast nr 1-3 (historische boerderij). Een fraaie verzameling bomen staat ook bij Schoonoord, deels in de openbare ruimte.

Bomen en groen aan de dijk

- Monumentale bomen
- Gemeentelijke bomen
- Particuliere bomen
- Particuliere tuinen en overtuinen
- Gemeentelijke groenstructuur
- Historische Kleine Landschapselementen



WAARDERING



Waardenkaart Landschap Nigtevechtseweg

Waardenkaart landschap

Dijk

De dijk zelf kan als gevolg van haar ligging en haar verschijningsvorm niet als een uniforme eenheid zien. De dijk heeft zich in de loop van de tijd in verschijningsvorm aangepast aan de aanliggende functie. Zo heeft de dijk in de dorpskernen de vorm van een dorpsstraat aangenomen. Elders is de dijk wisselend herkenbaar, soms door talud en teensloot, soms in het geheel niet, doordat de aanliggende

Waardenkaart Landschap

	Dorpskern
	Informeel dorps
	Vechtweide met boerenerven
	Rijksmonument
	Gemeentelijk monument
	Kerk, molen en brug
	Monumentale boom
	Open ruimte in het landschap
	Zichtlijn in het landschap
	Zicht over de Vecht heen
	Struinroute
	Waardevolle watergangen
	Formele overtuinen
	Privé (over)tuinen aan de Vecht
	Privé tuinen
	Tuin woonboot
	Volkstuinen
	Openbare ruimte
	Dijk

functies overheersen.

Hierdoor heeft de dijk zelf veel verschijningsvormen. Constant zijn de smalle kruin en de historische ligging op de oeverwal. Relatief constant is de aanwezigheid en inrichting van de tuimeldijk.

Wisselend zijn steeds de relatie met de aangrenzende bebouwing en beplanting, een eventuele tuimeldijk, en de aan- of afwezigheid van zicht op de Vecht.

Als opgave voor de verdere uitwerking is allereerst de vraag hoe de dijkversterking het best vormgegeven kan worden rekening houdend met zowel haar eigen functie als met haar relatie tot het landschap in haar (directe) omgeving.

Landschap van de Vechtdijk

De Vecht is te kenschetsen als een woonrivier, met vooral aan de oever veel woningen, en woonboten. Er is afwisseling in maat en karakter van het woonland-schap.

Het historische en het oorspronkelijke karakter van het Vechtlandschap is zeer waardevol. Dit historische karakter komt terug in het verschil tussen de open Vechtweiden met boerenerven, en de besloten bebouwing, met historische dorpskernen.

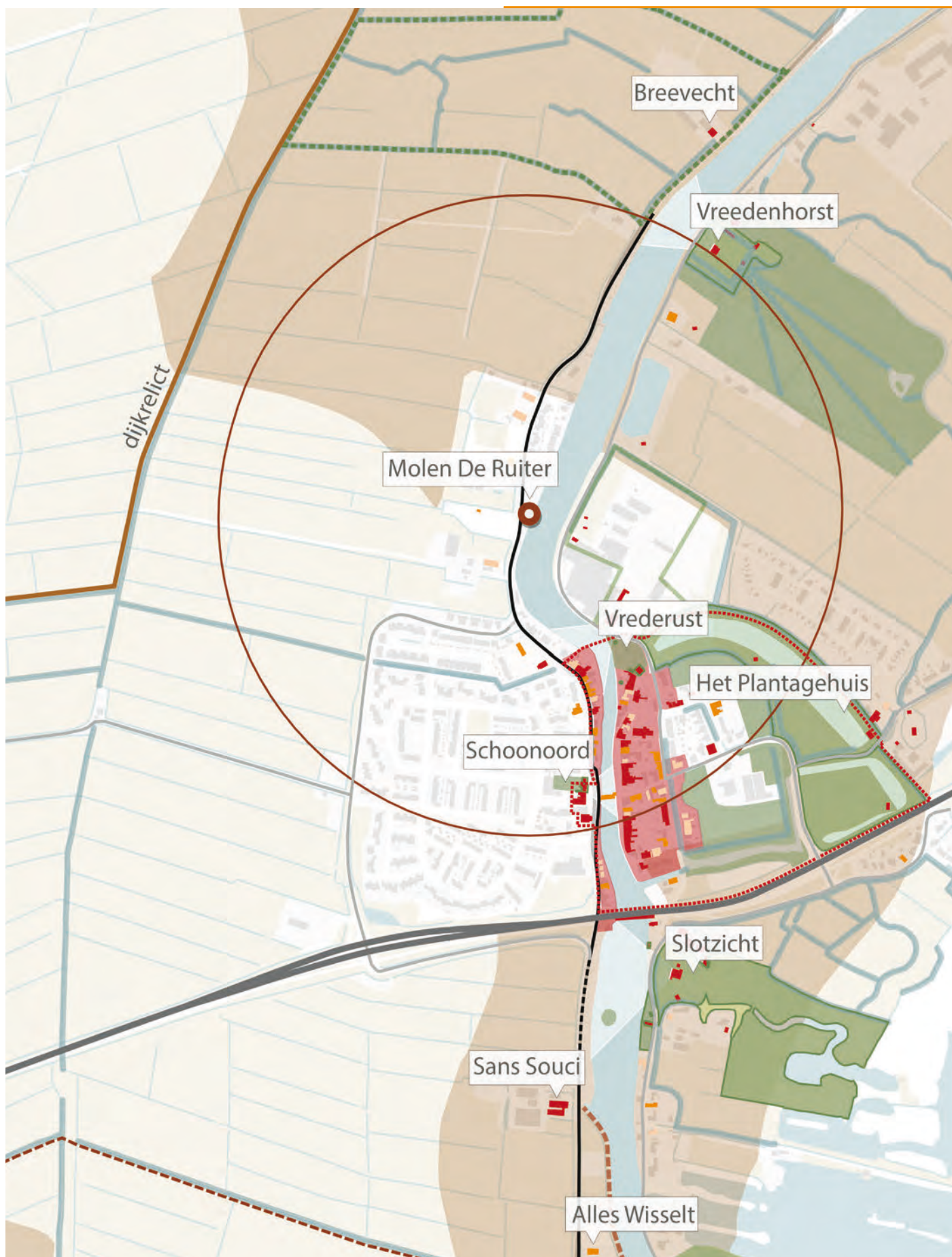
Van grote waarde voor de herkenbaarheid van het landschap zijn:

- Het zicht op de openheid van de vroege veenontginningen op een aantal plaatsen.
- Het zicht over de Vecht op een aantal plaatsen aan de dijk. Er is zicht op de historische kern van Vreeland, en enkele grotere buitenplaatsen.

Ten tweede is het groene karakter van een groot deel van het dijktracé een belangrijke waarde. Dit groene karakter wisselt van zeer open en groen aan de noordkant van het plangebied tot zeer besloten en groen of bebouwd in de bebouwde kom. Zeer waardevol zijn de grote en monumentale bomen in het gebied.

Waardevol zijn ook de kleinere en grotere zichten en doorzichten tussen bebouwing en groen door bij:

- Zicht op de Vecht bij de moestuinen ten zuiden van de brug in de N201
- Zicht op de Vecht bij Schoonoord / ophaalbrug
- Zicht op de Vecht tussen huizen en woonboten door ten noorden van Vreeland
- Zicht op de Vecht en op Vreedendorst bij Nigtevechtseweg 31, en noordelijker langs de Vecht.
- De zichten op de kerktoren, de molen en de bruggen



Waardenkaart Cultuurhistorie Nigtevechtseweg



Monumenten en relict Nigtevechtseweg

	Historische dorpskern
	Rijksbeschermd dorpsgezicht
	Rijksmonumenten (incl buitenplaatsen)
	Gemeentelijke monumenten
	Waardevolle gebouwen
	Buitenpl. rijksmonumentaal
	Buitenplaats
	Zicht op en over de Vecht van buitenplaats
	Verdwenen buitenplaatsen
	Molen en molenbiotoop
	Oeverwal
	Kerkenpad
	Water lopen
	IJsvogelpad
	Dijk Nigtevechtseweg, indijk (dijkrelict)

Waardenkaart cultuurhistorie

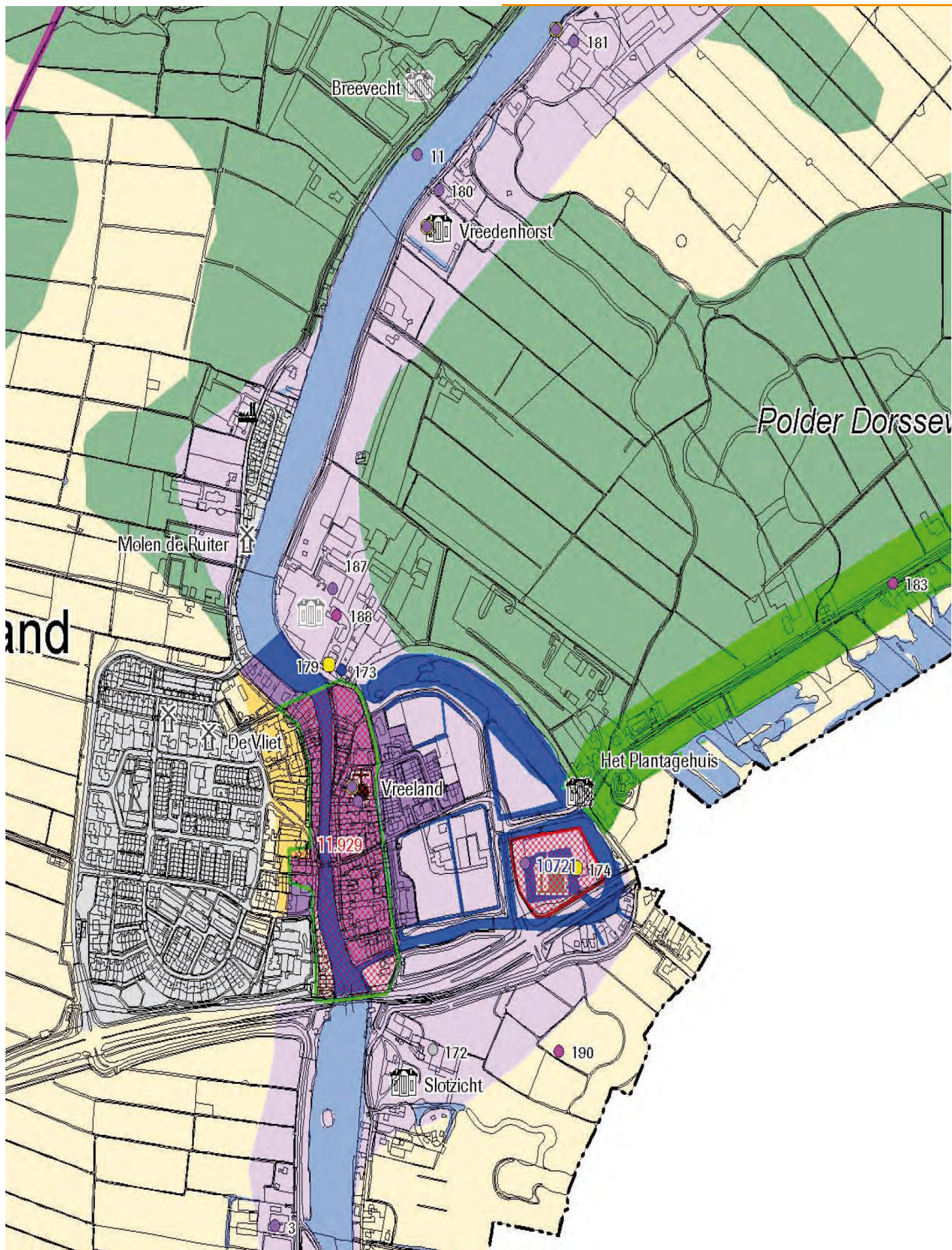
Op nevenstaande kaart staan de belangrijkste cultuurhistorische waarden afgebeeld. Hierbij is het gehele te bestuderen dijktracé afgebeeld, en zijn ook alle monumenten aan het gehele tracé meegenomen.

In het studiegebied zijn behalve de monumenten in elk geval de volgende elementen van belang:

- De dijk zelf, met bijbehorende teensloot aan de binnenzijde. De aanleg is gestart in de middeleeuwen, en de verwachting is dat deze nog grotendeels op de historische plek ligt
- De monumentale gebouwen en inrichting van de openbare ruimte in het centrum van Vreeland bij de ophaalbrug op Duinkerken 3-11.
- De monumentale gebouwen en inrichting van de Boterweg met vele rijks- en andere monumenten, met aansluitend op Nigtevechtseweg 1 een oud kerkje en een 19e eeuwse dwarshuis met monumentale bomen aan de dijk op Nigtevechtseweg 7.
- De monumenten buiten de dorpskern:
 - Nigtevechtseweg 24: molen de Ruiter
 - Nigtevechtseweg 15: woonhuis
 - Waardevolle bebouwing zoals Nigtevechtseweg 9, 17 - 29 (arbeiderswoningen), en op nr 33, de boerderij van voormalige buitenplaats Breevecht.

De onderkende cultuurhistorisch belangrijke lijnen en andere onderkende waarden van de cultuurhistorische waardenkaart, namelijk:

- de hoofdwaterlopen in het landschap
- waardevol historisch kavelpatroon van vroege veenontginningen, grenzend aan de dijk
- historische indijk (dijkrelict)



Waardenkaart Archeologie Nigtevechtseweg

Archeologisch onderzoek en conclusies

RAAP heeft archeologisch vooronderzoek gedaan, dit is uitgewerkt in het bureau-onderzoek met als titel

"Plangebied Utrechtse Vecht te Vreeland, gemeente Stichtse Vecht; archeologisch vooronderzoek, een bureauonderzoek" met als kenmerk RAAP-rapport 5853.

De conclusies uit dit rapport zijn hieronder overgenomen.

Het plangebied kenmerkt zich door een gestapeld landschap waarin meerdere archeologische niveaus voorkomen. Aan maaiveld, of direct onder de bouwvoor (of een antropogeen ophoogpakket) kunnen resten uit de middeleeuwen en nieuwe tijd worden aangetroffen op de oeverafzettingen.

Het is mogelijk dat er ook dieper liggende lagen van oudere oeverafzettingen liggen, die ook bewoonbaar zijn geweest. Maar het is niet goed te voorspellen hoe diep die resten liggen.

Omdat in plangebied ook afdekkende pakketten aanwezig kunnen zijn, is mogelijk sprake van een goede conservering van archeologische resten, al is zeker ook sprake van verstoring door recente bouwactiviteiten en de aanleg van kabels en leidingen.

Archeologische verwachtingskaart gemeente Stichtse Vecht

	Lage verwachting voor alle perioden
	Middelhoge verwachting voor resten vanaf de IJzertijd
	Ontginningsbasis, hoge verwachting voor resten van bewoning vanaf de late Middeleeuwen
	Crevasse: middelhoge verwachting voor resten vanaf de Vroege IJzertijd, hoge verwachting voor resten vanaf de Romeinse tijd
	Hoge verwachting voor resten vanaf de Romeinse tijd
	Historische kern, hoge verwachting voor resten vanaf de IJzertijd, maar met name van de Middeleeuwen
	Water, hoge verwachting
	AMK Terreinen van (hoge) archeologische waarde
	Terrein van zeer hoge archeologische waarde

De huidige dijk ligt voor het grootste gedeelte op gronden met een hoge verwachtingswaarde. De dijk zelf stamt uit de Middeleeuwen, lijkt deels iets jonger dan dijken die er loodrecht op staan.

In het plangebied is sprake van een verwachting op de aanwezigheid van resten van bewoning vanaf de ijzertijd op veraard veen en oeverwalafzettingen in de ondergrond en aan het maaiveld.

In de kern van Vreeland zijn bovendien resten van bebouwing te verwachten uit de hoge middeleeuwen en daarna. De kern is aangewezen als archeologisch monument van hoge waarde.

Ter plaatse van enkele buitenplaatsen, Schoonoord, Breevecht, zijn resten van bebouwing te verwachten uit de periode vanaf de 16e eeuw. Deze verwachting geldt voor oudere bebouwing in het gehele plangebied.

In de omgeving van Molen de Ruiter is in de eerste helft van de 20e eeuw een kerkhof aangelegd. Hier kan, afhankelijk van de geplande ingrepen, sprake zijn van aanwezigheid van menselijke resten.

Advies

Het advies is om de archeologische verwachting in het rapport aan te vullen met vervolgonderzoek. In het plangebied is mogelijk sprake van bedreiging van archeologische resten.

De gemeente schrijft archeologisch onderzoek voor in de historische kern, en in andere gebieden met een hoge verwachting bij bodemingrepen dieper dan 30 cm. -mv, en met een zekere minimumoppervlakte. Zie hiervoor de rapportage van RAAP.

Bronvermeldingen:

Archeologische verwachtingswaardenkaart en beleidskaart Gemeente Stichtse Vecht, 2018

RAAP rapport 5853, Plangebied Utrechtse Vecht te Vreeland, gemeente Stichtse Vecht; archeologisch vooronderzoek, een bureauonderzoek



TELEFOON [REDACTED]
E-MAIL [REDACTED]
INTERNET www.buro-LinO.nl

OPDRACHTGEVER Waternet, Waterschap Amstel, Gooi en Eemland

STATUS definitief
DATUM juli 2022

AUTEURS [REDACTED]
PROJECTLEIDER [REDACTED]



BURO L IN O
LANDSCHAP IN OMGEVING